

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
СУСПІЛЬНИХ НАУК, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ПРАВА
Кафедра економіки, туризму та рекреації

Зоряна СЕНЕТА

ЕКСТРЕМАЛЬНИЙ ВИД ТУРИЗМУ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

для здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності ІЗ/242 «Туризм та рекреація»

ЛЬВІВ – 2026

УДК 338.48:91(477)

УКЛАДАЧ:

Сенета З.Я. – старший викладач кафедри економіки, туризму та рекреації, доктор філософії.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Соловій І.П. – професор кафедри економіки, туризму та рекреації, доктор економічних наук;

Шведюк Ю.В. – доцент кафедри менеджменту, кандидат економічних наук.

***Рекомендовано до видання Науково-методичною радою
Інституту суспільних наук, адміністрування та права
Національного лісотехнічного університету України
16 квітня 2026 р., протокол №4.***

Сенета З.Я. Екстремальний вид туризму. Методичні рекомендації до вивчення дисципліни для здобувачів освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності ІЗ/242 «Туризм та рекреація». / уклад.: З.Я. Сенета. – Львів: НЛТУ України, 2026. – 48 с.

Методичні рекомендації містять комплекс вказівок для організації та проведення практичних (семінарських) занять і самостійної роботи студентів, виконання проблемно-пошукових завдань, індивідуального опрацювання тем дисципліни «Екстремальний вид туризму». Матеріали спрямовані на формування практичних навичок роботи з фаховими джерелами, аналізу тематики навчальної дисципліни, а також розвитку професійної компетентності здобувачів.

Рекомендовано для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальностей ІЗ/242 «Туризм та рекреація» за освітньо-професійною програмою «Туризм та рекреація».

© Сенета З.Я., 2026.

© НЛТУ України, 2026.

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	<i>4</i>
<i>1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....</i>	<i>8</i>
<i>2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....</i>	<i>9</i>
<i>3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....</i>	<i>14</i>
<i>4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....</i>	<i>16</i>
<i>5. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ.....</i>	<i>17</i>
<i>6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ</i>	<i>36</i>
<i>7. САМОСТІЙНА РОБОТА.....</i>	<i>36</i>
<i>8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ.....</i>	<i>38</i>
<i>9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....</i>	<i>39</i>
<i>РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ</i>	<i>43</i>

ВСТУП

Актуальність вивчення дисципліни «Екстремальний вид туризму» зумовлена зростаючим інтересом суспільства до активних і пригодницьких форм відпочинку, які поєднують фізичну активність, емоційне навантаження та пізнання природного середовища. В умовах глобалізації туристичної індустрії екстремальний туризм набуває популярності як перспективний сегмент ринку, що потребує висококваліфікованих фахівців, здатних забезпечити безпеку, якість послуг і сталий розвиток туристичних територій.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Екстремальний вид туризму» є формування у студентів теоретичних знань щодо особливостей розвитку екстремальних різновидів туризму в Україні та у різних країнах світу, окреслити шляхи організації екстремального туризму в Україні; формування професійних компетентностей у сфері активного туризму з урахуванням сучасних вимог до техніки безпеки, охорони життя і здоров'я, екологічної відповідальності та етичної поведінки в природному середовищі.

Завданнями навчальної дисципліни «Екстремальний вид туризму», що забезпечують досягнення мети та формування програмних результатів навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, є такі:

- засвоєння теоретико-методологічних основ розвитку екстремальних різновидів туризму в Україні та країнах світу;
- формування у здобувачів вищої освіти фахового розуміння особливостей екстремальних різновидів туризму в країнах світу та в Україні;
- дослідження процесів організації екстремальних різновидів туризму в країнах світу та в Україні;
- вивчення зарубіжного досвіду організації екстремальних різновидів туризму та його узагальнення для адаптації в Україні;
- теоретичні основи підготовки туристів до виживання у складних та екстремальних природних ситуаціях;
- формування професійних компетентностей у сфері активного туризму

з урахуванням сучасних вимог до техніки безпеки, охорони життя і здоров'я, екологічної відповідальності та етичної поведінки в природному середовищі.

Предметом виступає система наукових знань про різновиди екстремального туризму, їхній зміст, особливості і характеристики, вимоги до безпеки туристичної діяльності, особливості проходження складних ділянок туристичних маршрутів в залежності від різновидів екстремального туризму, а також природних та штучних перешкод.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- історичні передумови розвитку екстремального туризму;
- правові аспекти функціонування сучасного екстремального туризму

України;

- географічні засади територіальної організації екстремальних видів туризму;
- особливості організації екстремальних видів туризму у регіонах України;
- мотиви і цілі учасників екстремальних турів; теоретичні основи безпеки

в екстремальному туризмі;

- джерела інформаційного забезпечення дисципліни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **вміти:**

– аналізувати особливості розвитку екстремальних видів туризму в Україні та світі, виявляти основні тенденції та перспективи у сфері туризму;

– класифікувати різновиди екстремального туризму за характером активності, рівнем складності та ступенем ризику;

- застосовувати набуті теоретичні знання на практиці;

– аналізувати територіальні відмінності використання туристичних ресурсів;

– дотримуватись безпеки, етичних норм поведінки у природному середовищі та в міжособистісному спілкуванні під час здійснення екстремальних подорожей.

Вивчення дисципліни забезпечує такі **програмні компетентності:**

Інтегральна компетентність (ІНТ). Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в

процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК 14. Здатність працювати в команді та автономно.

Спеціальні (професійні, фахові) компетентності (СК):

СК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК5. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК9. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

СК10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

СК12. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

СК14. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних

традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК15. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

Спеціальні компетентності, визначені НЛТУ України

СК17. Здатність системно аналізувати туристичну діяльність на засадах сталого розвитку.

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни здобувач має бути здатним продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

ПРН1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПРН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПРН19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПРН22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни.	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: Ж Транспорт та послуги Спеціальність: Ж3 Туризм та рекреація, освітньо-професійна програма: Туризм та рекреація	Вибіркова (цикл професійної підготовки)	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3	3
Індивідуальне науково-дослідне завдання – не передбачено		Семестр	
Загальна кількість годин – 180		5	4, 5
Тижневих годин для денної форми навчання: - аудиторних – 4; - самостійної роботи студента – 7,25	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Лекції, год.	
		32	8
		Практичні, год.	
		32	8
		Лабораторні, год.	
		–	–
		Самостійна робота, год.	
		116	164
		Індивідуальне завдання: не передбачено	
		Вид контролю:	
		залік	залік

Примітки:

1. Обсяг одного кредиту Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) – 30 годин.

2. Співвідношення (у %) кількості годин навчальних (аудиторних) занять і самостійної роботи студента до загальної кількості годин, відведених на дисципліну, становить (навчальні заняття / самостійна робота):

- для денної форми навчання – 35,6/ 64,4;
- для заочної форми навчання – 8,9 / 91,1.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ РІЗНОВИДІВ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ. БЕЗПЕКА В ЕКСТРЕМАЛЬНОМУ ТУРИЗМІ

Тема 1. Теоретичні аспекти екстремального туризму

Основні поняття та визначення екстремального туризму. Історичні аспекти дослідження екстремальних різновидів туризму. Види екстремального туризму. Еволюційний розвиток різновидів екстремального туризму.

Тема 2. Поняття та класифікація екстремальних видів туризму

Поняття та класифікація екстремальних різновидів туризму. Водні види екстремального туризму. Наземні види екстремального туризму. Гірські види екстремального туризму. Повітряні види екстремального туризму. Екзотичні види екстремального туризму.

Тема 3. Водні види екстремального туризму

Загальна характеристика водних видів туризму. Снорклінг. Дайвінг. Вейкбординг. Водні лижі. Віндсерфінг. Серфінг. Каякінг. Флайбордінг. Рафтинг. Категорії складності водних маршрутів. Популярні країни та об'єкти водного туризму. Перспективи та розвиток водного туризму в Україні.

Тема 4. Повітряні види екстремального туризму

Загальна характеристика повітряних видів туризму. Стрибки з парашутом. Банджі-джампінг. Роуп-джампінг. Вінгсют. Параглайдінг. Класичний парашутизм. Групова акробатика. Купольна акробатика. Дельтапланеризм.

Тема 5. Гірські види екстремального туризму

Загальна характеристика гірських видів туризму. Альпінізм. Гірськолижний туризм. Спелеотуризм. Сноубординг. Фріскінг. Хеліскінг. Скітур. Лижний альпінізм. Маунтінбайкінг. Спорядження для забезпечення безпеки. Розвиток гірської хвороби.

Тема 6. Наземні види екстремального туризму

Загальна характеристика наземних видів туризму. Пішохідні мандрівки. Мото- та автоподорожі. Кінний туризм. Велопогулянки. Сендбордінг. Маунтинбайкінг. Сафарі-тур. Спелеотуризм. Х-гонки.

Тема 7. Екзотичні види екстремального туризму

Загальна характеристика екзотичних видів туризму. Космічний туризм. Навколосвітні подорожі. Кайтсерфінг. Джайлоо-туризм. Туризм на Північному та Південному полюсах. Вулканічний туризм. Пустельний туризм.

Тема 8. Безпека екстремального туризму

Поняття «безпека» в екстремальному туризмі. Ризики, пов'язані з соціальним середовищем. Особисті фактори ризику туристів. Природні та екологічні ризику. Основні фактори ризику в екстремальному туризмі та методи їх профілактики (водні екстремальні різновиди туризму, зимові екстремальні різновиди туризму, гірські екстремальні різновиди туризму, повітряні екстремальні різновиди туризму). Гірська хвороба. Пожежна небезпека. Біологічна дія. Психофізіологічні фактори ризику. Небезпека випромінювання (ультрафіолетового та радіаційного). Хімічні фактори ризику. Специфічні фактори ризику. Стресорні фактори в екстремальному туризмі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПОТЕНЦІАЛ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ РІЗНОВИДІВ ТУРИЗМУ У СВІТІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ

Тема 9. Туристично-рекреаційні ресурси Європейського та Азійсько-Тихоокеанського макрорегіонів

Загальна характеристика поширення екстремального туризму в Європейському макрорегіоні. Екстремальні різновиди туризму в Північній Європі. Екстремальні різновиди туризму в Західній Європі. Екстремальні різновиди туризму в Центральній та Східній Європі. Екстремальний туризм в Чорнобильській зоні відчуження. Екстремальні різновиди туризму в країнах Західного Середземномор'я та Південної Європи.

Загальна характеристика поширення екстремального туризму в Азіатсько-Тихоокеанському макрорегіоні. Екстремальні різновиди туризму в Східній Азії. Екстремальні різновиди туризму в Південно-Східній Азії. Екстремальні різновиди туризму в Південній Азії. Екстремальні різновиди туризму в Австралії та Океанії.

Тема 10. Туристично-рекреаційні ресурси Американського макрорегіону.

Американський туристичний регіон. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Північноамериканського макрорайону. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Центральної Америки Центральноамерикансько Карибського макрорайону. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайону країн Карибського басейну Центральноамерикансько Карибського макрорайоне. Природні ресурси і рекреаційні комплекси Північного і Північно-Східного мезорайону, Південноамериканського макрорайону. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Західноандійський і Південноандійський, Південноамериканського макрорайону.

Тема 11. Туристично-рекреаційні ресурси Африканського макрорегіону.

Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Північної Африки (Єгипет, Туніс, Марокко, Алжир, Лівія). Природні ресурси і рекреаційні комплекси окремих країн Західної Африки (Приатлантичний) (Сенегал, Нігерія, Буркіно-Фасо, Гана). Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Східної Африки (Кенія, Еритрея, Джибуті, Сомалі, Ефіопія, Танзанія, Судан, Уганда, Руанда, Бурунді). Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Внутрішньої (Центральної) Африки. Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Південної Африки (Ангола, Намібія, Південно-Африканська Республіка, Мозамбік, Замбія, Малаві, Зімбабве, Ботсвана). Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Острівної Африки (Мадагаскар, Сейшельські Острови Коморські Острови, Маврикій)

Тема 12. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Австралійсько-Океанійського та Антарктичного макрорайону.

Австралія та Нова Зеландія. Океанія. Природні ресурси і рекреаційні комплекси Внутрішньоантарктичного, Прибережного та Півострівного мезорайону Антарктики.

Тема 13. Природні ресурси і рекреаційний комплекс України.

Характеристика рекреаційних ресурсів України. Тенденції розвитку екстремального туризму в Україні. Шляхи удосконалення організації екстремальних турів в Україні.

Тема 14. Організація та планування екстремальних туристичних маршрутів. Методичні принципи складання туристичних маршрутів.

Поняття туристського маршруту, його місце та значення. Основні вимоги до планування туристських маршрутів. Сутність та класифікація спортивних туристських походів. Планування туристського маршруту. Методика розробки маршруту екстремального походу. Комплектування туристичної групи. Групове

та індивідуальне спорядження для походів різної категорії складності. Тактика, техніка та орієнтування на маршруті.

Тема 15. Вимоги до туристичного спорядження. Організація побуту, харчування та бівуаку в туристському поході.

Загальна характеристика туристського спорядження. Групове туристське спорядження. Особисте туристське спорядження. Спеціальне туристське спорядження. Правила укладання рюкзака. Організація побуту, харчування та бівуаку в туристському поході.

Тема 16. Топографія та орієнтування в туристській подорожі.

Загальні положення орієнтування на місцевості. Рух за азимутом. Карта та рух по місцевості. Спортивне орієнтування та карта. Спортивна карта та її зміст. Точність спортивних карт. Рельєф його перетин та розміри умовних знаків. Характеристика основних видів орієнтирів. Способи визначення відстаней на місцевості. Особливості руху за картою. Класифікація умовних знаків спортивних карт. Позначення на картах зі спортивного орієнтування.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	у тому числі						у тому числі					
	усього	лек	пр	лаб	інд.	с.р.	усього	лек	пр	лаб	інд.	с.р.
Змістовий модуль 1. Класифікація екстремальних різновидів туризму в Україні. Безпека в екстремальному туризмі												
Тема 1. Теоретичні аспекти екстремального туризму.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 2. Поняття та класифікація екстремальних видів туризму.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 3. Водні види екстремального туризму.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 4. Повітряні види екстремального туризму.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 5. Гірські види екстремального туризму.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 6. Наземні види екстремального туризму.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 7. Екзотичні види екстремального туризму.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 8. Безпека екстремального туризму.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Разом за ЗМ 1	90	16	16	-	-	58	67	4	4	-	-	82
Змістовий модуль 2. Потенціал екстремальних різновидів туризму у світі. Організація та планування екстремальних туристичних маршрутів												
Тема 9. Туристично-рекреаційні ресурси Європейського та Азійсько-Тихоокеанського макрорегіонів.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 10. Туристично-рекреаційні ресурси Американського макрорегіону.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 11. Туристично-рекреаційні ресурси Африканського макрорегіону.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 12. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Австралійсько-Океанійського та Антарктичного макрорайону.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25

Тема 13. Природні ресурси і рекреаційний комплекс України.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 14. Організація та планування екстремальних туристичних маршрутів. Методичні принципи складання туристичних маршрутів.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 15. Вимоги до туристичного спорядження. Організація побуту, харчування та бівуаку в туристському поході.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Тема 16. Топографія та орієнтування в туристській подорожі.	11,25	2	2	-	-	7,25	11,25	0,5	0,5	-	-	10,25
Разом за ЗМ 2	90	16	16	-	-	58	68	4	4	-	-	82
Усього годин	180	32	32	-	-	116	135	8	8	-	-	164

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Змістовий модуль 1. Класифікація екстремальних різновидів туризму в Україні. Безпека в екстремальному туризмі		
1.	Теоретичні аспекти екстремального туризму.	2	0,5
2.	Поняття та класифікація екстремальних видів туризму.	2	0,5
3.	Водні види екстремального туризму.	2	0,5
4.	Повітряні види екстремального туризму.	2	0,5
5.	Гірські види екстремального туризму.	2	0,5
6.	Наземні види екстремального туризму.	2	0,5
7.	Екзотичні види екстремального туризму.	2	0,5
8.	Безпека екстремального туризму.	2	0,5
	Змістовий модуль 2. Потенціал екстремальних різновидів туризму у світі. Організація та планування екстремальних туристичних маршрутів		
9.	Туристично-рекреаційні ресурси Європейського та Азійсько-Тихоокеанського макрорегіонів.	2	0,5
10.	Туристично-рекреаційні ресурси Американського макрорегіону.	2	0,5
11.	Туристично-рекреаційні ресурси Африканського макрорегіону.	2	0,5
12.	Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Австралійсько-Океанійського та Антарктичного макрорайону.	2	0,5
13.	Природні ресурси і рекреаційний комплекс України.	2	0,5
14.	Організація та планування екстремальних туристичних маршрутів. Методичні принципи складання туристичних маршрутів.	2	0,5
15.	Вимоги до туристичного спорядження. Організація побуту, харчування та бівуаку в туристському поході.	2	0,5
16.	Топографія та орієнтування в туристській подорожі.	2	0,5
		2	0,5
Усього годин		32	8

5. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ РІЗНОВИДІВ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ. БЕЗПЕКА В ЕКСТРЕМАЛЬНОМУ ТУРИЗМІ

Тема 1. Теоретичні основи екстремального туризму

Перелік питань для опрацювання:

1. Сутність екстремальних різновидів туризму.
2. Історичні аспекти дослідження екстремальних різновидів туризму.
3. Класифікація екстремальних різновидів туризму.
4. Еволюційний розвиток різновидів екстремального туризму.
5. Основні науковці, які досліджували екстремальні різновиди туризму та їх внесок до розвитку теорії туризму.
6. Основні поняття та визначення екстремального туризму.
7. Водні види екстремального туризму.
8. Наземні види екстремального туризму.
9. Гірські види екстремального туризму.
10. Повітряні види екстремального туризму.
11. Екзотичні види екстремального туризму.

Ключові поняття і терміни: екстремальний туризм, основні поняття екстремального туризму, підвищений рівень ризику, екстремальні умови, мотивація туристів, безпека в екстремальному туризмі, історичні аспекти екстремального туризму, становлення та розвиток екстремального туризму, види екстремального туризму, пригодницький туризм, спортивний туризм, активний туризм, гірський туризм, водний екстремальний туризм, еволюція різновидів екстремального туризму.

Тема 2. Поняття та класифікація екстремальних видів туризму

Перелік питань для опрацювання:

1. Історичні аспекти та умови розвитку екстремального туризму.
2. Класифікація екстремальних подорожей та подій.
3. Організаційно-правові основи функціонування активного туризму в Україні та за кордоном.
4. Міждержавні стандарти з туризму.
5. Правила проведення змагань з туристських спортивних походів.
6. Система державного управління в галузі спортивного туризму.
7. Організаційні форми здійснення підводного туризму.
8. Темний» туризм як один з перспективних видів туризму.
9. Восьмитисячники світу. 14 найвищих вершин планети.
10. Особливості військового туризму.

Ключові поняття і терміни: екстремальні види туризму, класифікація екстремального туризму, поняття екстремального туризму, критерії класифікації, рівень ризику, водні види екстремального туризму, рафтинг, каякінг, дайвінг, серфінг, наземні види екстремального туризму, сафарі, мототуризм, квадротуризм, гірські види екстремального туризму, альпінізм, скелелазіння, гірськолижний туризм, повітряні види екстремального туризму, парапланеризм, дельтапланеризм, парашутний спорт, екзотичні види екстремального туризму, вулканічний туризм, полярний туризм, пустельний туризм.

Тема 3. Водні види екстремального туризму

Перелік питань для опрацювання:

1. Категорії складності водних маршрутів.
2. Популярні країни та об'єкти водного туризму.
3. Перспективи та розвиток водного туризму в Україні.
4. Дайвінг на затонулих судах.

5. Нічний дайвінг.
6. Дайвінг у течіях.
7. Характеристика плавальних засобів для водного туризму.
8. Найпопулярнішими місцями водного туризму у світі.

Ключові поняття і терміни: водні види екстремального туризму, водний туризм, активний водний відпочинок, загальна характеристика водного туризму, сноуклінг, дайвінг, підводний туризм, вейкбординг, водні лижі, віндсерфінг, серфінг, каякінг, флайбординг, рафтинг, водні маршрути, категорії складності водних маршрутів, рівень ризику, техніка безпеки, популярні країни водного туризму, туристичні водні об'єкти, перспективи розвитку водного туризму, водний туризм в Україні.

Тема 4. Повітряні види екстремального туризму

Перелік питань для опрацювання:

1. Авіатуризм.
2. Парашутний туризм.
3. Купольна акробатика.
4. Фрістайл.
5. Скайсерфінг.
6. Бэйс-джампінг.
7. Дельтапланеризм.
8. Вінгсьют.
9. Польоти на повітряній кулі.

Ключові поняття і терміни: повітряний туризм, екстремальний повітряний відпочинок, загальна характеристика повітряного туризму, стрибки з парашутом, класичний парашутизм, банджі-джампінг, роуп-джампінг, вінгсьют, параглайдинг, дельтапланеризм, групова акробатика, купольна акробатика, вільне падіння, висотні стрибки, рівень ризику, техніка безпеки, спеціальне спорядження, розвиток повітряного екстремального туризму.

Тема 5. Гірські види екстремального туризму

Перелік питань для опрацювання:

1. Альпінізм.
2. Скелелазіння.
3. Туризм на високогір'ї.
4. Лижний фрірайд.
5. Сноубординг у горах.
6. Скайдайвінг і бейсджампінг у гірській місцевості.
7. Альпінізм: історія, техніки та відомі маршрути.
8. Скелелазіння: види та особливості.
9. Екстремальні види зимового туризму в горах.
10. Підготовка до гірських походів і експедицій.
11. Безпека в гірському екстремальному туризмі.
12. Вплив погодних умов на гірський екстремальний туризм.
13. Сучасні технології в гірському екстремальному туризмі.
14. Відомі трагедії та випадки порятунку в гірському туризмі.
15. Організації, клуби та змагання в гірському екстремальному туризмі.

Ключові поняття і терміни: гірський туризм, екстремальний туризм, активний відпочинок, природні гірські ресурси, альпінізм, спортивний альпінізм, гірськолижний туризм, сноубординг, фріскінг, хеліскінг, скітур, лижний альпінізм, спелеотуризм, маунтінбайкінг, гірські маршрути, категорії складності, перепади висот, лавинна небезпека, погодні умови, орієнтування в горах, спеціальне спорядження, страхувальні системи, каска, альпіністська мотузка, льодоруб, кішки, лавинне спорядження, засоби індивідуального захисту, безпека туризму, гірська хвороба, акліматизація, гіпоксія, фізичне навантаження, витривалість, перша медична допомога

Тема 6. Наземні види екстремального туризму

Перелік питань для опрацювання:

1. Кінний туризм.
2. Сафарі-тур.
3. Маунтінбайкінг.
4. Спелеологія.
5. Гірський туризм.
6. Трекінг (пішохідний туризм).
7. Велотуризм (екстремальний).
8. Туризм у зони техногенних катастроф (dark tourism).
9. Безпека в наземному екстремальному туризмі.

Ключові поняття і терміни: наземні види екстремального туризму, активний туризм, пригодницький туризм, кінний туризм, верхова їзда, кінні маршрути, сафарі-тур, сафарі-подорожі, дикі природні території, маунтінбайкінг, гірський велосипед, екстремальні траси, спелеологія, печери, підземні маршрути, гірські походи, трекінг, пішохідний туризм, багатоденні маршрути, велотуризм, екстремальний велоспорт, туризм у зони техногенних катастроф, dark tourism, постіндустріальні ландшафти, безпека туризму, управління ризиками, туристичне спорядження, засоби індивідуального захисту.

Тема 7. Екзотичні види екстремального туризму

Перелік питань для опрацювання:

1. Що таке екзотичний туризм і чим він відрізняється від традиційного та гірського туризму?
2. Які загальні характеристики екзотичних видів екстремального туризму?
3. Що таке космічний туризм і які сучасні можливості для космічних подорожей існують?
4. Які особливості організації навколосвітніх подорожей?

5. Що таке кайтсерфінг і які технічні та фізичні вимоги до туриста?
6. Що таке Джайлоо-туризм і які культурні або пригодницькі аспекти він включає?
7. Які особливості туризму на Північному та Південному полюсах?
8. Що таке вулканічний туризм і які ризики він несе для туристів?
9. Особливості пустельного туризму, вимоги до підготовки та спорядження.
10. Основні ризики та небезпеки екзотичного туризму і як їх мінімізувати?
11. Спеціальне спорядження потрібне для екстремальних екзотичних подорожей.
12. Як впливає екзотичний туризм на фізичний стан людини та потребу в акліматизації?

Ключові поняття і терміни: екзотичні види екстремального туризму, пригодницький туризм, космічний туризм, суборбітальні польоти, навколосвітні подорожі, кругосвітні маршрути, кайтсерфінг, водні види спорту, Джайлоо-туризм, культура та пригоди, полярний туризм, туризм на Північному полюсі, туризм на Південному полюсі, арктичні та антарктичні експедиції, вулканічний туризм, вивчення вулканів, геотуризм, пустельний туризм, подорожі у пустелі, екстремальні кліматичні умови, безпека екзотичного туризму, спеціальне спорядження, фізичне навантаження, ризики та акліматизація.

Тема 8. Безпека екстремального туризму

Перелік питань для опрацювання:

1. Що означає поняття «безпека» в екстремальному туризмі?
2. Які основні ризики пов'язані із соціальним середовищем у туризмі?
3. Які особисті фактори ризику впливають на туриста під час екстремальних подорожей?
4. Які природні та екологічні ризики характерні для екстремального туризму?

5. Які основні фактори ризику існують у водних екстремальних видах туризму та як їх профілакувати?
6. Які фактори ризику характерні для зимових екстремальних видів туризму та методи їх профілактики?
7. Які ризики притаманні гірським екстремальним подорожам та способи їх мінімізації?
8. Які небезпеки існують у повітряному екстремальному туризмі та як забезпечити безпеку?
9. Що таке гірська хвороба та як запобігти її виникненню?
10. Які фактори пожежної небезпеки можуть загрожувати туристам?
11. Які біологічні ризики можуть впливати на екстремальних туристів?
12. Які психофізіологічні фактори ризику характерні для екстремального туризму?
13. Яка небезпека ультрафіолетового та радіаційного випромінювання для туристів?
14. Які хімічні фактори ризику можуть виникати в екстремальному туризмі?
15. Що відноситься до специфічних факторів ризику в різних видах екстремального туризму?
16. Які стресорні фактори впливають на туристів під час екстремальних подорожей?
17. Які загальні методи профілактики та зниження ризиків у екстремальному туризмі?

Ключові поняття і терміни: безпека екстремального туризму, поняття безпеки, ризики в туризмі, соціальні фактори ризику, особисті фактори ризику туристів, природні ризики, екологічні ризики, фактори ризику водного туризму, фактори ризику зимового туризму, фактори ризику гірського туризму, фактори ризику повітряного туризму, профілактика ризиків, гірська хвороба, пожежна небезпека, біологічні ризики, психофізіологічні фактори, ультрафіолетове випромінювання, радіаційне випромінювання, хімічні фактори ризику, специфічні

фактори ризику, стресорні фактори в екстремальному туризмі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ПОТЕНЦІАЛ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ РІЗНОВИДІВ ТУРИЗМУ У СВІТІ. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПЛАНУВАННЯ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ТУРИСТИЧНИХ МАРШРУТІВ

Тема 9. Туристично-рекреаційні ресурси Європейськоого та Азійсько-Тихоокеанського макрорегіонів

Перелік питань для опрацювання:

1. Загальна характеристика властивостей туристичних ресурсів у Європейському макрорегіоні.
2. Загальна характеристика властивостей туристичних ресурсів у Азійсько-Тихоокеанському макрорегіоні.
3. Загальна характеристика поширення екстремального туризму в Європейському макрорегіоні.
4. Загальна характеристика поширення екстремального туризму в Азійсько-Тихоокеанському макрорегіоні.
5. Екстремальні різновиди туризму в Північній Європі.
6. Екстремальні різновиди туризму в Західній Європі.
7. Екстремальні різновиди туризму в Центральній Європі.
8. Екстремальні різновиди туризму в Східній Європі.
9. Екстремальні різновиди туризму в Південно-Східній Азії.
10. Екстремальні різновиди туризму Північно-Східноазійського туристичного району.
11. Екстремальні різновиди туризму Південно-Східноазійського туристичного району.

Ключові поняття і терміни: туристично-рекреаційні ресурси, макрорегіони,

Європейський макрорегіон, Азійсько-Тихоокеанський макрорегіон, екстремальний туризм, види туризму, природні та антропогенні фактори, туристичні атракції, ризик та безпека, Північна Європа, зимові види спорту, льодовики, фіорди, Західна Європа, альпінізм, спелеологія, рафтинг, адреналінові парки, Центральна та Східна Європа, гірський туризм, велотуризм, скелелазіння, водні маршрути, Чорнобильська зона відчуження, урбан-екстремальний туризм, історичний туризм, радіаційний туризм, Південна Європа, Західне Середземномор'я, дайвінг, серфінг, гірські походи, каякінг, Східна Азія, трекінг, екстремальні зимові види спорту, Південно-Східна Азія, сплави по річках, джунглі, Південна Азія, Гімалаї, парапланеризм, пустельний туризм, Австралія та Океанія, Великий Бар'єрний риф, водні види спорту.

Тема 10. Туристично-рекреаційні ресурси Американського макрорегіону

Перелік питань для опрацювання:

1. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Північноамериканського макрорайону.
2. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Центральної Америки Центральноамерикансько Карибського макрорайону.
3. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайону країн Карибського басейну Центральноамерикансько Карибського макрорайон.
4. Природні ресурси і рекреаційні комплекси Північного і Північно-Східного мезорайону, Південноамериканського макрорайону.
5. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Західноандійський і Південноандійський, Південноамериканського макрорайону.
6. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів Північноамериканського макрорайону.
7. Природні туристичні ресурси мезорайонів Північноамериканського макрорайону.

8. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів мезорайонів Північноамериканського макрорайону.

9. Кліматичні приморські рекреаційні комплекси Північноамериканського макрорайону.

10. Гірськолижні рекреаційні комплекси Північноамериканського макрорайону.

11. Бальнеологічні рекреаційні комплекси Північноамериканського макрорайону.

12. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів Мексики.

13. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів Центральної Америки?

14. Природні туристичні ресурси мезорайонів Центральної Америки.

15. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів мезорайону Центральної Америки.

16. Кліматичні приморські рекреаційні комплекси Центральної Америки.

17. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів Гондурасу.

18. У чому унікальність рекреаційних комплексів країн Центральної Америки.

19. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів в окремих країнах Центральної Америки.

20. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів мезорайону країн Карибського басейну?

21. Природні туристичні ресурси мезорайону країн Карибського басейну.

22. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів мезорайону країн Карибського басейну.

23. Кліматичні приморські рекреаційні комплекси мезорайону країн Карибського басейну.

24. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів

Куби.

25. У чому унікальність рекреаційних комплексів країн Карибського басейну.

26. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів в окремих країнах Карибського басейну.

27. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів Північного і Північно-Східного мезорайону, Південноамериканського макрорайону?

28. Природні туристичні ресурси Північного і Північно-Східного мезорайону, Південноамериканського макрорайону.

29. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів Північного і Північно-Східного мезорайону, Південноамериканського макрорайону.

30. Кліматичні приморські рекреаційні комплекси Північного і Північно-Східного мезорайону, Південноамериканського макрорайону.

31. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів Бразилії.

32. У чому унікальність рекреаційних комплексів країн Північного і Північно-Східного мезорайону, Південноамериканського макрорайону

33. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів в окремих країнах Північного і Північно-Східного мезорайону, Південноамериканського макрорайону.

34. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів мезорайонів Західноандійський і Південноандійський, Південноамериканського макрорайону? Природні туристичні ресурси мезорайонів Західноандійський і Південноандійський.

35. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів мезорайонів Західноандійський і Південноандійський.

36. Кліматичні приморські рекреаційні комплекси мезорайонів Західноандійський і Південноандійський.

37. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів Перу і Еквадору.

38. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство Аргентини?

39. У чому унікальність рекреаційних комплексів країн мезорайонів Західноандійський і Південноандійський.

40. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів в окремих країнах мезорайонів Західноандійський і Південноандійський

Ключові поняття і терміни: туристично-рекреаційні ресурси, Американський макрорегіон, природні ресурси, рекреаційні ресурси, культурно-історичні ресурси, туристичний потенціал, кліматичні ресурси, водні ресурси, ландшафтні ресурси, національні парки, об'єкти ЮНЕСКО, туристичні дестинації, інфраструктура туризму, екотуризм, сталий туризм, міжнародний туризм.

Тема 11. Туристично-рекреаційні ресурси Африканського макрорегіону

Перелік питань для опрацювання:

1. Рекреаційні ресурси та характер рекреаційної спеціалізації Африки.
2. Потужність, географія, структура й динаміка рекреаційних потоків Африки.
3. Основні рекреаційні центри Африки.
4. Загальна характеристика історико-культурних рекреаційних ресурсів Африки.
5. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів Єгипту.
6. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів Мадагаскару і Сейшельських островів.
7. Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Північної Африки (Єгипет, Туніс, Марокко, Алжир, Лівія).

8. Природні ресурси і рекреаційні комплекси окремих країн Західної Африки (Приатлантичний) (Сенегал, Нігерія, Буркіно-Фасо, Гана).

9. Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Східної Африки (Кенія, Еритрея, Джибуті, Сомалі, Ефіопія, Танзанія, Судан, Уганда, Руанда, Бурунді).

10. Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Внутрішньої (Центральної) Африки.

11. Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Південної Африки (Ангола, Намібія, Південно-Африканська Республіка, Мозамбік, Замбія, Малаві, Зімбабве, Ботсвана).

12. Природні ресурси і рекреаційні комплекси країн Острівної Африки (Мадагаскар, Сейшельські Острови Коморські Острови, Маврикій).

13. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів мезорайонів Північна і Західна Африка?

14. Природні туристичні ресурси мезорайонів Північна і Західна Африка.

15. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів мезорайонів Північна і Західна Африка.

16. Кліматичні приморські рекреаційні комплекси мезорайонів мезорайонів Північна і Західна Африка.

17. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів Єгипту.

18. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство Тунісу?

19. У чому унікальність рекреаційних комплексів країн мезорайонів Північна і Західна Африка.

20. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів в окремих країнах мезорайонів Північна і Західна Африка.

21. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів мезорайонів Східна, Внутрішня, Південна і Острівна Африка.

22. Дайте загальну характеристику природних рекреаційних ресурсів мезорайонів Східна, Внутрішня, Південна і Острівна Африка.

23. Дайте характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів окремо кожного мезорайону Східна, Внутрішня, Південна і Острівна Африка.

24. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство мезорайонів Східна, Внутрішня, Південна і Острівна Африка?

25. Особливості природних та історико-культурних туристичних ресурсів Мадагаскару і Сейшельських островів.

26. Кліматичні приморські рекреаційні комплекси Східної, Внутрішньої, Південної і Острівної Африки.

27. У чому полягає унікальність країн Східної, Внутрішньої, Південної і Острівної Африки?

28. Дайте коротку характеристику рекреаційних комплексів мезорайонів Східна, Внутрішня, Південна і Острівна Африка.

29. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів мезорайонів Східна, Внутрішня, Південна і Острівна Африка.

Ключові поняття і терміни: туристично-рекреаційні ресурси, Африканський макрорегіон, природні туристичні ресурси, рекреаційні ресурси, кліматичні ресурси, ландшафтні ресурси, водні ресурси, пустельні ландшафти, савани, тропічні ліси, узбережжя океанів і морів, культурно-історичні ресурси, туристичний потенціал, національні парки, заповідники, сафарі-туризм, екотуризм, пляжний туризм, культурний туризм, об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО, туристичні дестинації, інфраструктура туризму, сталий туризм.

Тема 12. Природні ресурси і рекреаційні комплекси мезорайонів Австралійсько-Океанійського та Антарктичного макрорайону

Перелік питань для опрацювання:

1. Дайте загальну характеристику рекреаційних ресурсів Австралії, Нової Зеландії та Океанії.

2. Яку спеціалізацію має рекреаційне господарство Австралії, Нової Зеландії та Океанії.

3. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних комплексів, та фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів в Австралії, Новій Зеландії та Океанії.

4. У яких умовах відбувається розвиток антарктичного туризму?

5. Коли було створено Міжнародну асоціацію антарктичних туроператорів?

6. Яким видом транспорту переважно прибувають туристи до Антарктики?

7. Які переваги авіаційного транспорту в мандрівках по макрорегіону?

8. Які етапи розвитку антарктичного туризму вам відомі?

9. Які туристичні об'єкти в Антарктиді вам відомі?

10. Охарактеризуйте українську антарктичну станцію як туристичний об'єкт.

Ключові поняття і терміни: природні ресурси, рекреаційні ресурси, рекреаційні комплекси, мезорайони, Австралійсько-Океанійський макрорайон, Антарктичний макрорайон, природно-рекреаційний потенціал, кліматичні ресурси, ландшафтні ресурси, водні ресурси, морські ресурси, коралові рифи, Великий Бар'єрний риф, узбережжя океанів, острови, гірські ландшафти, національні парки, заповідники, об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО, екотуризм, пригодницький туризм, науковий туризм, полярний туризм, рекреаційна інфраструктура, сталий туризм.

Тема 13. Природні ресурси і рекреаційний комплекс України

Перелік питань для опрацювання:

1. Характеристика рекреаційних ресурсів України.

2. Тенденції розвитку екстремального туризму в Україні.

3. Шляхи удосконалення організації екстремальних турів в Україні.

4. Назвіть фактори, які найбільше впливають на розвиток рекреаційних

комплексів України.

5. Природні туристичні ресурси України.
6. Дайте загальну характеристику історико-культурних рекреаційних ресурсів України.
7. Кліматичні приморські рекреаційні комплекси України.
8. Гірськолижні рекреаційні комплекси України.
9. Бальнеологічні рекреаційні комплекси України.
10. У чому унікальність рекреаційних комплексів України.
11. Назвіть фактори, які стримують розвиток рекреаційних комплексів в окремих регіонах України.

Ключові поняття і терміни: природні ресурси України, рекреаційні ресурси, рекреаційний комплекс України, туристично-рекреаційний потенціал, природно-рекреаційні зони, кліматичні ресурси, ландшафтні ресурси, водні ресурси, гірські ресурси, Карпати, Кримські гори, річкові ресурси, Чорне та Азовське моря, ліси, природно-заповідний фонд, національні парки, екстремальний туризм, активний туризм, гірський туризм, спелеотуризм, водний туризм, рафтинг, дайвінг, альпінізм, парашланеризм, туристична інфраструктура, безпека туризму, сталий туризм.

Тема 14. Організація та планування екстремальних туристичних маршрутів.

Методичні принципи складання туристичних маршрутів

Перелік питань для опрацювання:

1. Поняття туристського маршруту, його місце та значення.
2. Основні вимоги до планування туристських маршрутів.
3. Сутність та класифікація спортивних туристських походів.
4. Планування туристського маршруту.
5. Чинники, від яких залежить категорія складності туристського маршруту.

6. Поняття екстремального туристського маршруту, його основні риси.
7. Основні схеми побудови туристських маршрутів.
8. Туристичні маршрути: поняття та види.
9. Комплектування туристичної групи.
10. Групове та індивідуальне спорядження для походів різної категорії складності.
11. Тактика, техніка та орієнтування на маршруті.
12. Поняття туристичного маршруту та його елементи.
13. Класифікація маршрутів за складністю, тривалістю та типом туризму.
14. Принципи безпеки при плануванні маршрутів.
15. Принципи логічності та послідовності побудови маршруту.
16. Врахування фізичної підготовки учасників та погодних умов.
17. Організація побуту, харчування та бівуаку на маршруті.
18. Використання картографічного та GPS-забезпечення під час планування.
19. Принципи екологічної безпеки та сталого туризму.

Ключові поняття і терміни: організація туристичних маршрутів, планування туристичних маршрутів, екстремальний туризм, активний туризм, туристичний маршрут, категорія складності маршруту, оцінка ризиків, безпека туризму, техніка безпеки, підготовка маршруту, розвідка маршруту, навігація, орієнтування на місцевості, картографічне забезпечення, GPS-навігація, логістика маршруту, таймінг маршруту, спорядження, спеціальне спорядження, фізична підготовка, інструктаж, страхування туристів, дозвільна документація, екстрені ситуації, план евакуації, погодні умови.

Тема 15. Вимоги до туристичного спорядження. Організація побуту, харчування та бівуаку в туристському поході

Перелік питань для опрацювання:

1. Загальна характеристика туристського спорядження.
2. Групове туристське спорядження.
3. Особисте туристське спорядження.
4. Спеціальне туристське спорядження.
5. Правила укладання рюкзака.
6. Організації харчування у туристичному поході.
7. Поняття та значення туристського побуту в поході.
8. Вибір і облаштування місця бівуаку.
9. Види бівуаків та умови їх організації.
10. Правила встановлення наметів і організації спального місця.
11. Організація табору та розподіл обов'язків у групі.
12. Організація харчування в туристському поході.
13. Вимоги до похідного меню та калорійності харчування.
14. Приготування їжі й забезпечення питною водою в польових умовах.
15. Техніка безпеки та протипожежні правила на бівуаку.
16. Екологічні вимоги під час організації побуту в поході.

Ключові поняття і терміни: туристичне спорядження, вимоги до туристичного спорядження, особисте спорядження, групове спорядження, спеціальне спорядження, екстремальний туризм, безпека туризму, надійність спорядження, функціональність спорядження, ергономічність, вага спорядження, пакування рюкзака, туристський побут, організація побуту в поході, бівуак, вибір місця бівуаку, види бівуаків, намети, спальні мішки, каремати, організація табору, туристська кухня, пальники, примуси, багаття, організація харчування, похідне меню, калорійність харчування, зберігання продуктів, питний режим, очищення води, протипожежна безпека, санітарно-гігієнічні вимоги, екологічні норми.

Тема 16. Топографія та орієнтування в туристській подорожі

Перелік питань для опрацювання:

1. Загальні положення орієнтування на місцевості.
2. Рух за азимутом. Карта та рух по місцевості.
3. Спортивне орієнтування та карта.
4. Спортивна карта та її зміст. Точність спортивних карт.
5. Рельєф його перетин та розміри умовних знаків.
6. Характеристика основних видів орієнтирів.
7. Способи визначення відстаней на місцевості.
8. Особливості руху за картою.
9. Класифікація умовних знаків спортивних карт.
10. Позначення на картах зі спортивного орієнтування.

Ключові поняття і терміни: орієнтування, топографія, орієнтування на місцевості, туристська подорож, екстремальний туризм, топографічна карта, елементи карти, масштаб карти, умовні знаки, рельєф місцевості, горизонталі, азимут, компас, магнітне схилення, GPS-навігація, навігаційні прилади, координати, визначення місцезнаходження, прокладання маршруту, читання карти, орієнтування за картою і компасом, орієнтування за природними ознаками, орієнтування за небесними тілами, навігаційні помилки, безпека орієнтування, туристські навички.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальна робота під керівництвом викладача: лекції, практичні заняття та самостійна робота студентів. Під час вивчення навчальної дисципліни використовуються такі методи:

- лекції з використанням мультимедійної техніки (мультимедійний проектор тощо), ілюстративних матеріалів (*Powerpoint* презентації, відеофільми тощо);
- самостійна робота з навчальною та науковою літературою та інформаційними (електронними) ресурсами;
- практичні заняття.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Метою самостійної роботи є підготовка до лекційних і практичних занять, формування навичок вибору та обґрунтування методів аналізу, опрацювання інформації та її представлення. Для цього студенти виконують пошук необхідної інформації, опановують методи її вибору або генерування. Таким чином досягається головне **завдання самостійної роботи** студентів – розвиток уміння набувати та синтезувати знання шляхом особистого пошуку.

Під час самостійної роботи студент опрацьовує лекційний матеріал, готується до захисту практичних робіт, опрацьовує додаткову рекомендовану літературу та ресурси Інтернет, освоює методи та програмні середовища для їх реалізації.

Для забезпечення самостійної роботи на заняттях студентам вказуються питання та додаткова література, які необхідно опрацьовувати самостійно. Рекомендована література для самостійної роботи наведена нижче.

Самостійна робота проводиться в бібліотеці та аудиторії університету у структурно-логічній послідовності засвоєння матеріалу дисципліни. Консультації з самостійної роботи проводяться у спеціально виділені для цього години.

Самостійна робота студентів організовується за напрямками:

- самостійне опрацювання теоретичних положень дисципліни;
- вивчення навчального матеріалу при підготуванні до практичних занять;
- підготовка комп'ютерних презентацій;
- перегляд навчальних фільмів, демороликів тощо.

Підготування комп'ютерних презентацій для семінарських занять допомагає студенту виробити навички структурування інформації, виробляє вміння представити виконану роботу й отримані результати.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Передбачено такі види контролю навчальної діяльності студентів: **поточний, модульний і підсумковий контроль.**

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних (семінарських) занять у формі загального опитування або тестування та перевірки виконання домашнього завдання (презентації) та рівня підготовленості студентів до практичних занять.

Модульний контроль проводиться два рази за семестр. Модульний контроль проводиться викладачем (лектором) за допомогою контрольних завдань або тестів. Модульний контроль проводиться у письмовій формі за індивідуальними завданнями, які затверджуються завідуючим кафедри. Максимальна сума балів, яка може бути набрана під час написання модульних контролів має складати 60 балів. Модульні контролі зберігаються на кафедрі протягом навчального року. Результати модульних контролів (у балах) заносяться в журнал обліку поточної успішності студентів.

Поточний і підсумковий контроль проводиться на основі діючого «Положення про організацію та проведення поточних й підсумкових контролів і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Національному лісотехнічному університеті України».

Поточний контроль здійснюється викладачем, який проводить практичні (семінарські) заняття і загальна максимальна сума балів повинна складати 40 балів.

Загальна кількість балів, що може бути набрана під час вивчення дисципліни складає 100 балів.

Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру у формі екзамену з дисципліни.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Відповідно до «Положення про організацію та проведення поточних й підсумкових контролів і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Національному лісотехнічному університеті України» система контролю знань студентів передбачає комплекс заходів, що дають змогу об'єктивно оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу.

Для студентів денної форми навчання в межах дисципліни «Екстремальний вид туризму» передбачено два змістовні модулі, кожен з яких завершується модульним контролем. Перший і другий модульний контроль включає три теоретичні питання, за кожне з яких студент може отримати по 10 балів. Максимальна кількість балів за кожен модульний контроль становить 30.

Розподіл балів студентів денної форми навчання відповідно до робочої програми навчальної дисципліни

Поточний та модульний контролі						Семестрова оцінка				
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Сумарна модульна оцінка			Залікова оцінка	
Поточний контроль 1	Модульний контроль 1	Модульна оцінка 1	Поточний контроль 2	Модульний контроль 2	Модульна оцінка 2	Поточний контроль	Модульний контроль	СМО = МО1 + МО2	Заліковий контроль	30 = ПК + ЗК
ПК1	МК1	МО1 = ПК1 + МК1	ПК2	МК2	МО2 = ПК2 + МК2	ПК	МК	100	ЗК	
T1-T8			T9-T16						30	
20	30	50	20	30	50	40	60	100	60	100

Поточний контроль здійснюється шляхом оцінювання регулярності та якості підготовки студентів до практичних (семінарських) занять, активності під час їх проведення та відвідуваності. Максимальна кількість балів за поточну роботу складає 40.

Підсумкова семестрова оцінка формується як сума балів за два модульні контролі (разом – до 60 балів) і поточний контроль (до 40 балів). При

цьому студент має набрати щонайменше 50 балів, щоб вважатися таким, що успішно виконав програму семестру. За відвідування занять здобувачам бали не нараховуються.

Для студентів заочної форми навчання міжсесійний період передбачає виконання контрольної роботи відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Максимальна оцінка за виконання контрольної роботи становить 40 балів. Усі подані контрольні роботи підлягають перевірці та зарахуванню науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття з цієї дисципліни. Лише після виконання та зарахування цих робіт здобувачі освіти допускаються до складання семестрового контролю. Під час сесії студенти складають заліковий контроль. Підсумкова семестрова оцінка заочників визначається як сума балів за контрольну роботу (максимум 40) і заліковий контроль (максимум 60), після чого виставляється оцінка за 100-бальною шкалою та шкалою ECTS. Результати також заносяться до залікової відомості та залікової книжки.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

<i>Сума балів за всі види навчальної діяльності</i>	<i>Оцінка ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>
90-100	A , «відмінно»	«відмінно»
83-89	B , «дуже добре»	«добре»
75-82	C , «добре»	
68-74	D , «посередньо»	«задовільно»
50-67	E , «задовільно»	
26-49	FX , «незадовільно» – з можливістю повторного складання	«незадовільно»
0-25	F , «незадовільно» – з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	

90-100 балів – оцінка A (“відмінно”) виставляється за високий рівень знань (допускаються деякі неточності) навчального матеріалу дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв’язку і розвитку, чітко,

лаконічно, логічно, послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

83-89 балів – оцінка В (“дуже добре”) виставляється за знання навчального матеріалу дисципліни вище від середнього рівня, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені запитання (можлива невелика кількість неточностей), вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

75-82 бали – оцінка С (“добре”) виставляється за загалом правильне розуміння навчального матеріалу дисципліни, включаючи розрахунки, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (неістотні) недоліки, за вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

68-74 бали – оцінка D (“посередньо”) виставляється за посередні знання навчального матеріалу дисципліни, малоаргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

50-67 балів – оцінка E (“задовільно”) виставляється за слабкі знання навчального матеріалу дисципліни, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладення, за слабе застосування теоретичних положень під час розв'язання практичних задач;

26-49 балів – оцінка FX (“незадовільно” з можливістю повторного складання екзамену чи диференційованого заліку) виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу дисципліни, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння застосувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;

0-25 балів – оцінка F (“незадовільно” з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу дисципліни, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Положення про організацію та проведення поточних й підсумкових контролів

і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Національному лісотехнічному університеті України є основним нормативним документом, що регламентує організацію та проведення поточних і підсумкових контролів для оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Національному лісотехнічному університеті України впродовж усього навчального року відповідно до нормативних документів у сфері провадження освітньої діяльності.

Положення про академічну доброчесність у Національному лісотехнічному університеті України закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, професійної діяльності та професійного спілкування академічної спільноти Національного лісотехнічного університету України.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна

1. Абрамов В. Спортивний туризм : підруч. Харків : ХНАМГ, 2011. 367 с.
2. Абрамов В., Оплаканець К. Перспективи розвитку екстремального туризму в Україні. Вісник Харківської національної академії міського господарства. 2012. №4. С. 77 – 79.
3. Абрамов В., Оплаканець К. Пропозиції щодо забезпечення безпеки при наданні послуг екстремального туризму. Фізичне виховання, спорт і туристсько-краєзнавча робота в закладах освіти: зб. наук. праць. Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 221 – 226.
4. Бейдик О. О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. К., 2001. 395 с.
5. Блистів Т. В. Передумови та напрями розвитку водного туризму в Карпатському регіоні / Блистів Т. В., Скараба Р. М., Тимошенко Л. О. // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : [зб. наук. пр.]. – Київ, 2011. – Вип. 13. – С. 39 – 42.
6. Булашев О. Я. Теорія і методика спортивного туризму : навч. посіб. для студ. Харків : ХДАФК, 2007. 230 с.
7. Водний фонд України: Штучні водойми – водосховища і ставки: Довідник / За ред. В. К. Хільчевського, В. В. Гребеня. – К.: Інтерпрес, 2014. – 164 с.
8. Голод А. Безпека регіональних туристичних систем : теорія, методологія та проблеми гарантування : монограф. Львів : ЛДУФК, 2017. 340 с.
9. Дехтяр В. Д. Основи спортивно-оздоровчого туризму. К.: Науковий світ, 2002. 201 с.
10. Дмитрук О. Ю., Щур Ю. В. Спортивно-оздоровчий туризм : навч. посіб. 2-е вид., перероб. та доп. К.: Альтпрес, 2008. 280 с.
11. Іванов А.М. «Темний» туризм як один з перспективних видів туризму. Бізнес-навігатор. 2011. №5(26). С.186-191. https://tourlib.net/statti_ukr/ivanov7.htm
12. Кізюн, А. (2021). Тенденції розвитку світового екстремального туризму: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство, (29). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-23>
13. Ковальська Л. В., Пархоменко О. Г. Географія туризму: підручник для студентів спеціальності ІЗ «Туризм та рекреація» вищих навчальних закладів України. Івано-Франківськ: НАІР, 2025. 210 с.
14. Конспект з дисципліни «Екстремальний туризм» для бакалаврів спеціальності 242 Туризм. Вищий навчальний приватний заклад «Дніпровський гуманітарний університет». – Дніпро. 2024. – 82 с.
15. Конспект лекцій з дисципліни «Спеціалізований туризм (Активний туризм)» для бакалаврів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / Укл. Р. С. Яготін, Болтоматіс Д.В., Халайджі С.В., Павлова Н.В.– Одеса: ОНАХТ, 2020. – 45 с.

16. Корнієнко О. М. Активний туризм : Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вид. 2-ге перер. і доп. / О. М. Корнієнко, С. В. Булатов. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. – 293 с.
17. Мальська М. П. Активний туризм: теорія та практика : підручник / М.П. Мальська, М.З. Гамкало, П.В. Романів ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – 2-ге вид., стер. – Львів : Каравела, 2024. – 251 с.
18. Мальська М. П., Ховалко А. Б. Екстремальні види туризму : навч.-метод. вказівки. Львів : Видавничий центр Львівського національного університету ім. І. Франка, 2016. 51 с.
19. Мальська, М. П. Туристично-ресурсний потенціал території : підручник для студ. спец. 242 "Туризм" / М.П. Мальська, Н.М. Паньків ; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2023. – 533 с.
20. Паньків Н., Дрозд Н. Тенденції розвитку екстремального туризму в Україні // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2022. №6. Т.1. С.130-145.
21. Писаревський І. М. Планування та організація туристських маршрутів: Підручник / І. М. Писаревський, М. В. Тонкошкур; Харк. нац. акад. міськгосп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 304 с.
22. Смаль І.В. Південно-європейський туристичний район. Ніжин: Видавництво Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с. URL: https://tourlib.net/books_ukr/smal.htm
23. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – К. : Знання, 2011. – 334 с.
24. Тимошенко Л. Організаційно-методичні засади проходження водних маршрутів / Лідія Тимошенко, Віктор Пишов // Мотивація людини до здорового способу життя : матеріали Всеукр. X наук.-практ. конф. – Львів, 2015. – С. 77–79.
25. Тимошенко Л. Уроки "Школи виживання" під час спортивно-оздоровчих водних походів по річці Дністер / Лідія Тимошенко, Віктор Пишов, Андрій Яворський // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали IX Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Львів, 2014. – С. 302–304.
26. Тимошенко Л.О. Наземні та гірські види екстремального туризму. Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського. Львів. 2020.
27. Хільчевський В. К., Гребінь В. В. Водні об'єкти України та рекреаційне оцінювання якості води. – К.: ДІА, 2022. – 240 с.
28. Чорногірський хребет - найвищі вершини Карпат. URL: <https://karpatium.com.ua/hirski-masyvy/khrebet-chornohora>
29. Ярмоменко С. Г. Туристичні ресурси України : навч. посібник / С.Г. Ярмоменко; М-во освіти і науки України, ОНЕУ. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. – 470 с.
30. Extreme Tourism: 10 Of The Most Dangerous Places In The World Only The Brave Dare Visit. URL: <https://www.thetravel.com/extreme-tourism-dangerous-places-world/>

Додаткова

1. В'їзний туризм: навч. посіб. / Автор. кол.: Коваль П.Ф., Алєшугіна Н.О., Андрєєва Г.П., Зеленська О.О., Григор'єва Т.В., Пархоменко О.Г., Дудко В.Б., Михайловський М.О., Бондар С.І. Ніжин : Вид-во Лук'яненко В. В., 2010. 304 с.
2. Ільницька-Гикавчук, Г. Я. Організація туризму (туроперейтинг) : практикум / Г.Я. Ільницька-Гикавчук ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". – Львів : ФОП Марченко Т.В., 2025. – 132 с.
3. Історія екскурсійної діяльності в Україні : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / В.К. Федорченко, О.М. Костюкова, Т.А. Дьорова, М.М. Олексійко ; КУТЕіП. – К. : Кондор, 2024. – 163 с.
4. Кіптенко, В. Організація екскурсійних послуг : підручник / В. Кіптенко, О. Малиновська. – Стер. вид. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2024. – 516 с.
5. Лиман, С. І. Історія туризму : навч. посібник для студ. спец. "Туризм" / С.І. Лиман, А.Ю. Парфінєнко, І.С. Посохов ; М-во освіти і науки України, ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – Стер. вид. – Суми : Університетська книга, 2025. – 371 с.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В., Ганич Н. М. Міжнародний туризм і сфера послуг : підруч. К.: Знання, 2008. 661 с.
7. Мальська М., Паньків Н., Ховалко А. Світовий досвід розвитку туризму. К.: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2017. 244 с.
8. Мальська, М. П. Туризм у містах : підручник / М. П. Мальська ; ЛНУ імені Івана Франка. - Київ : Центр учбової літератури, 2024. - 224 с.
9. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів / С.С. Галасюк, С.Г. Нездоймінов ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ОНЕУ. – К. : Центр учб. л-ри, 2024. – 177 с.
10. Пангелов Б.П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей : навч. посіб. К.: Академвидав, 2010. 248 с.
11. Торяник, В. М. Екскурсологія : підручник / В.М. Торяник, А.В. Хрідочкін, В.В. Джинджоян ; ВНПЗ "Дніпров. гуманіт. ун-т". – К. : Каравела, 2023. – 369 с.

Нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. (в редакції від 08.08.2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
2. Закон України «Про туризм» від 15.09.1995 р. (в редакції від 15.11.2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року від 16 березня 2017 р. № 168-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017%D1%80#n9>.

Ресурси мережі Інтернет

1. Атлас печер України. URL : <http://speleo.land.kiev.ua/atlas-caves.html>
2. Водний туризм України. URL: <https://www.poezdnik.kiev.ua/>
3. Державне агентство розвитку туризму України. Офіційний сайт. URL : <https://www.tourism.gov.ua/>
4. Екстремальний туризм. URL: https://ozi.pp.ua/ekstremalnij-turizm_14285/
5. Науково-технічна бібліотека НЛТУ України. URL: <https://library.nltu.edu.ua/>
6. Національна туристична організація України. URL: <https://nto.ua/>
7. Перелік класифікованих маршрутів спортивних походів по Україні. URL : <https://www.tkg.org.ua/node/2507>
8. Перший політ на повітряній кулі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VHQjGdHWSAE>
9. Природний заповідник “Горгани”. Офіційний сайт. URL: <https://gorgany-zapovidnyk.in.ua/>
10. Розвиток повітряного екстремального туризму в Україні. URL: <https://lnk.ua/J4ZPRMDVE>
11. Українська асоціація активного та екологічного туризму. URL : <http://www.uaeta.net/>
12. Українська спелеологічна асоціація. URL : <http://www.speleoukraine.org/>
13. Український інститут спелеології і карстології. URL : <http://www.institute.speleoukraine.net/>
14. UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. URL : <https://en.unesco.org/>
15. World Tourism Organization (UNWTO). URL: <https://www.unwto.org/> /

Навчально-методичне видання

ЕКСТРЕМАЛЬНИЙ ВИД ТУРИЗМУ

Методичні рекомендації до вивчення дисципліни

для студентів спеціальностей

J3/242 «Туризм та рекреація»

Укладач:

СЕНЕТА Зоряна Ярославівна

Кафедра економіки, туризму та рекреації НЛТУ України

вул. Генерала Чупринки, 105. м. Львів, 79057

E-mail: seneta.zoriana@nltu.edu.ua

